

Strandvisserij in de late middeleeuwen: informatie uit Walraversijde

Marnix Pieters

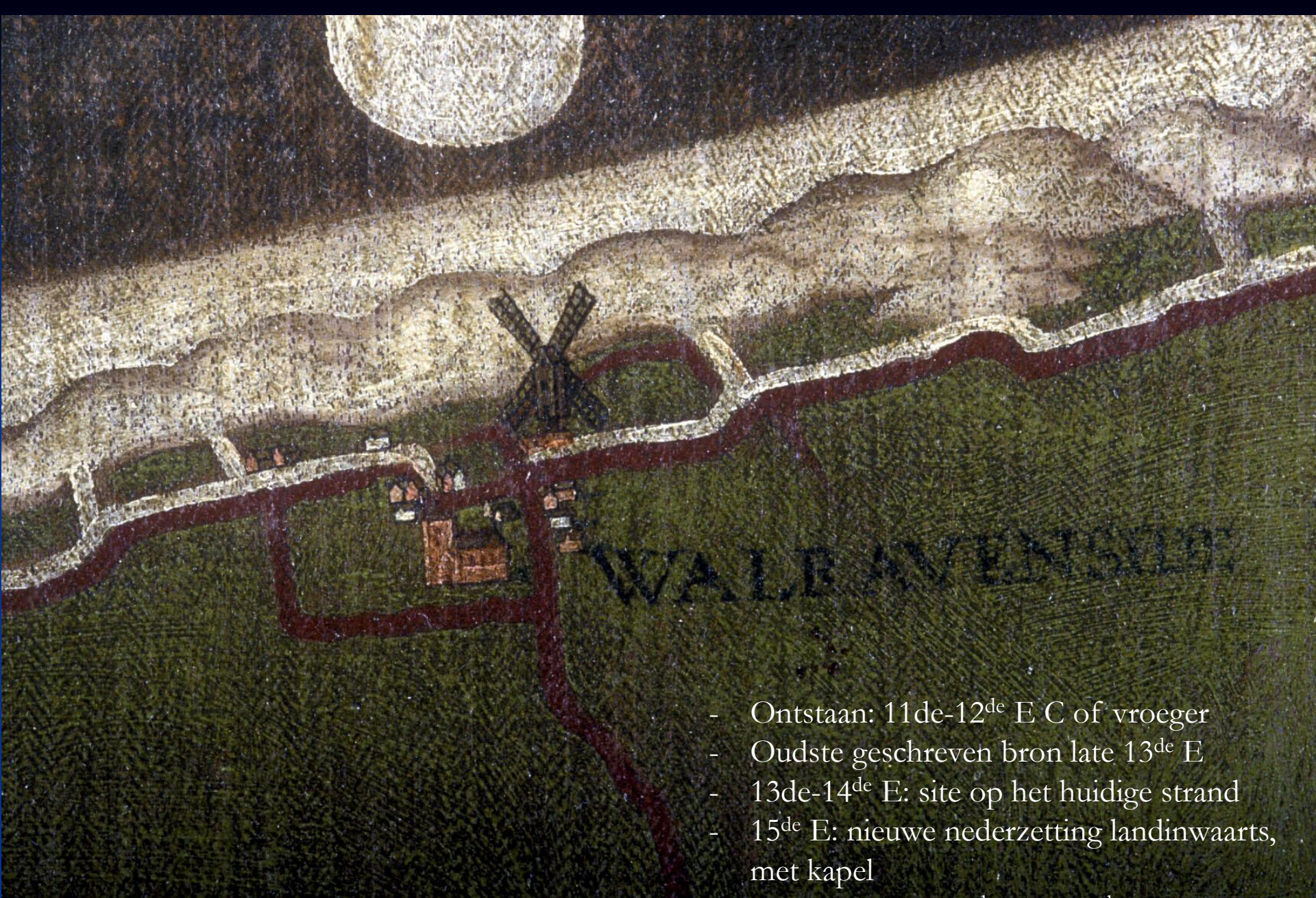
Vissen in het Verleden, 25/10/2019

Oostduinkerke

Inhoudstafel

- A. De site Walraversijde: korte situering
- B. Heel veel visresten
- C. Allerhande vistuig
- D. Strandvisserij?

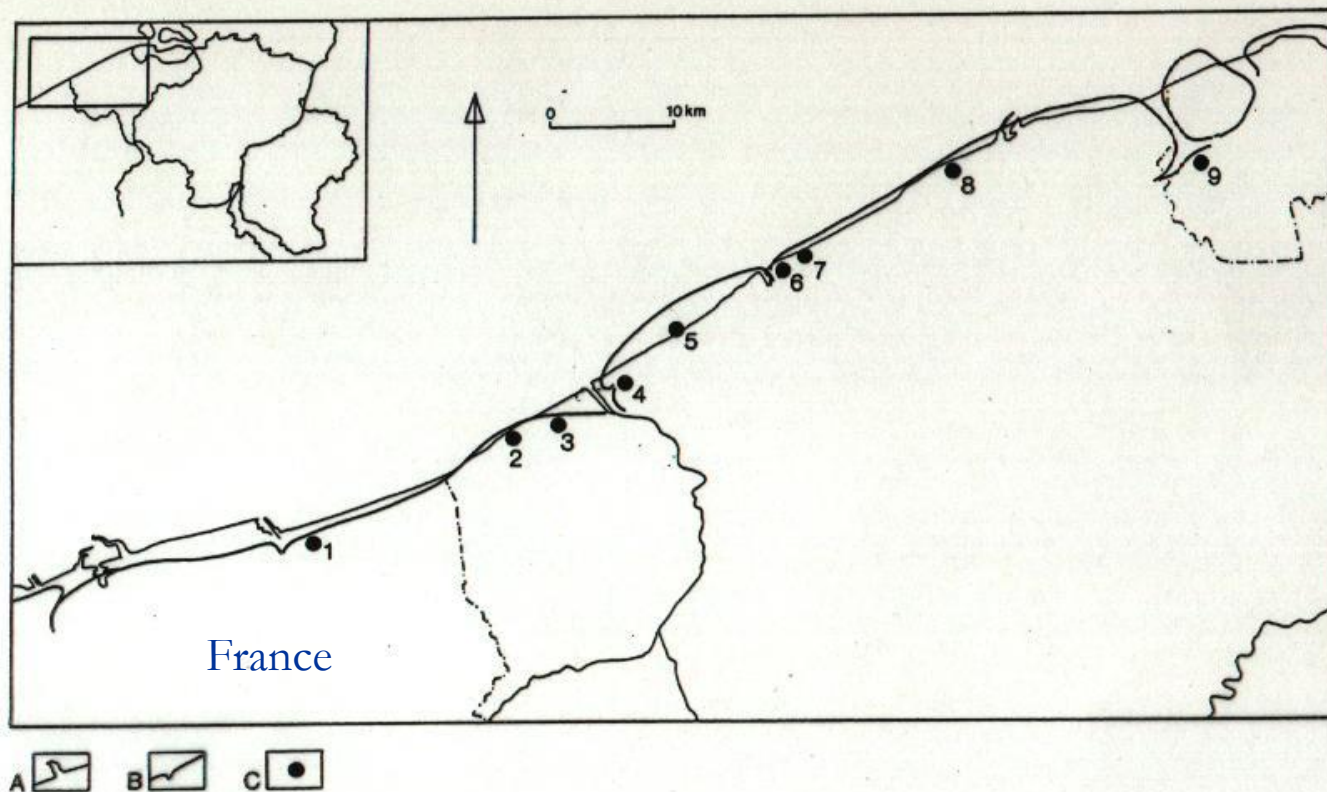

- Ontstaan: 11de-12de E C of vroeger
- Oudste geschreven bron late 13de E
- 13de-14de E: site op het huidige strand
- 15de E: nieuwe nederzetting landinwaarts, met kapel
- Verval vanaf de 2de helft 16de E.

Uittreksel uit de kaart van P. Pourbus

De vissersnederzettingen met yde-haven langs de Vlaamse Kust in de tweede helft 13de - eerste helft 14de eeuw.

A. Huidige kustlijn.

B. Reconstructie kustlijn in de 13de eeuw.

C. Vissersnederzetting

1. Yde bij Duinkerken.

2. Koksijde.

3. Nieuwe Yde.

4. Lombardsijde.

5. Walraversijde.

6. Bludsyde (?).

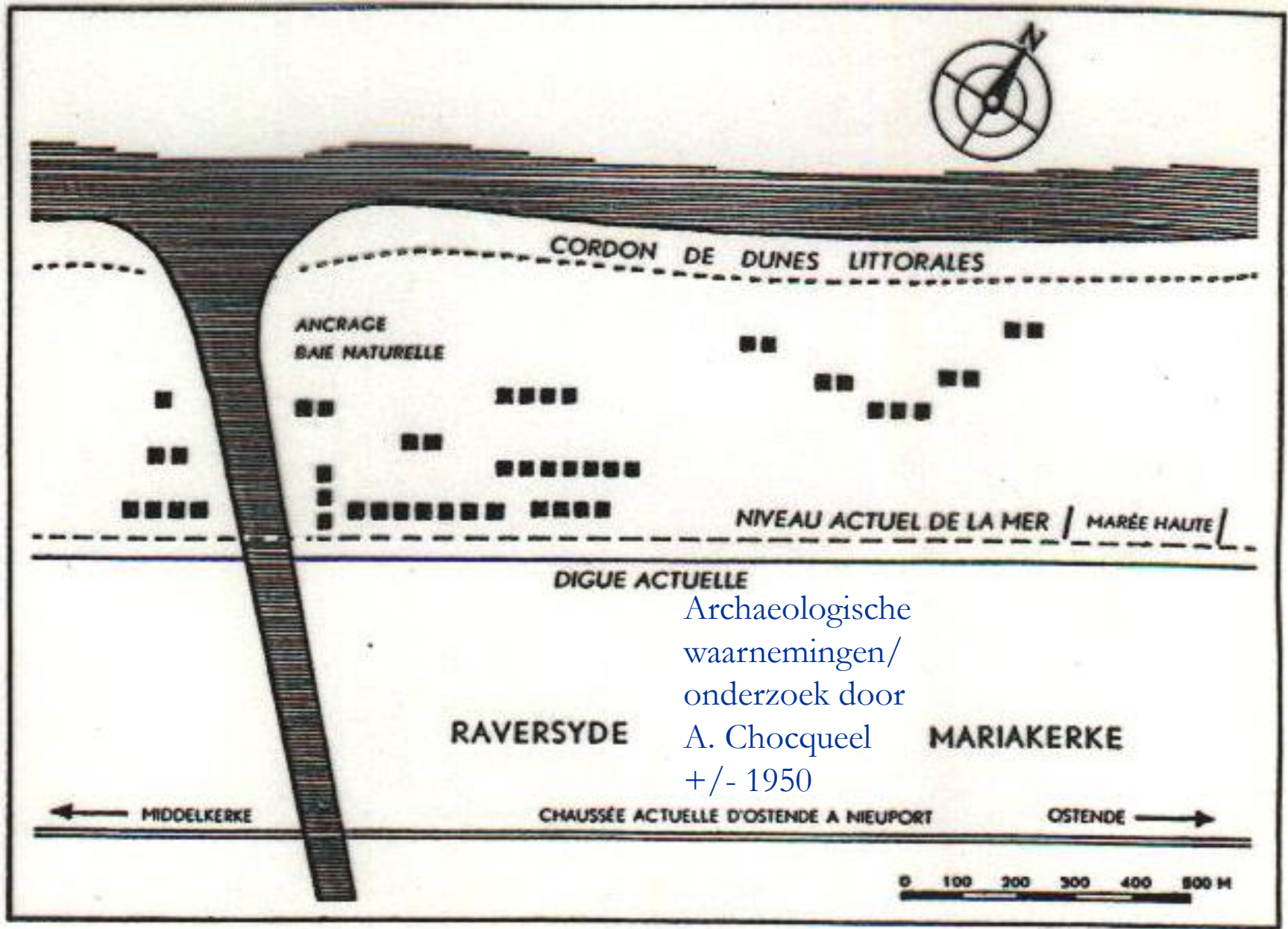
7. Yde bij Wenduine.

8. Scarphout.

9. Koksijde bij Sluis.

Kaart uit J. Termote 1992:
Tussen Land en Zee

Walravers-yde: gelijkaardig aan Rother Hithe, Queen's Hithe: haven of landingsplaats van in dit geval een zekere Walraf

Archaeologische
 waarnemingen/
 onderzoek door
 A. Chocqueel
 +/- 1950

An aerial photograph of a coastal region. In the upper left, the sea meets a long dike. To the right of the dike, there are several large, light-colored buildings with gabled roofs. Further right, a winding canal or ditch cuts through green fields. In the lower left, a cluster of smaller, white, rectangular buildings is arranged in a grid. In the lower right, a group of larger, light-colored buildings is situated. The sky is overcast, and the overall scene is a mix of natural and built environments.

De site
XIII-XIV

Gravenjansdijk 1400

De site XV-
XVI

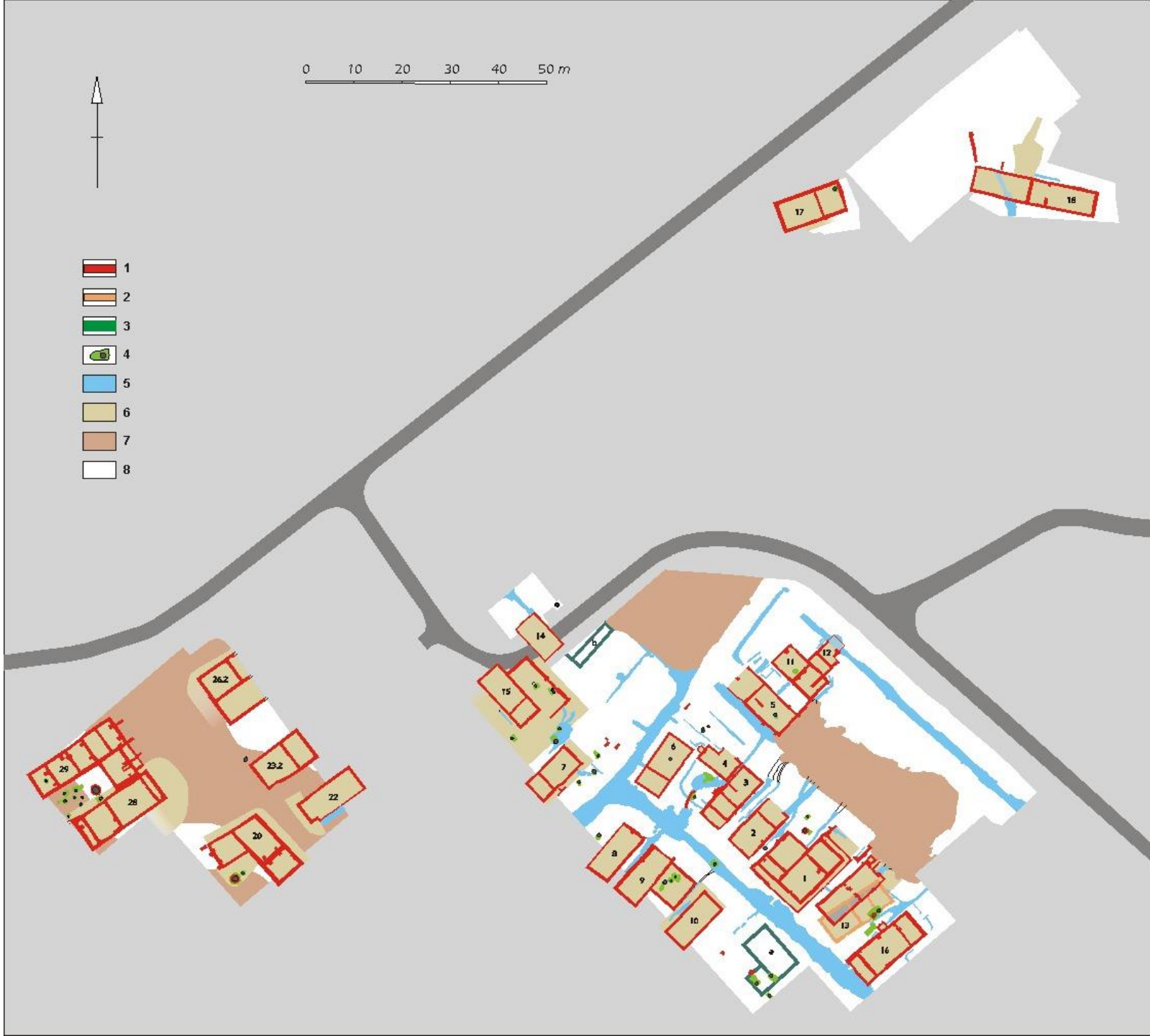

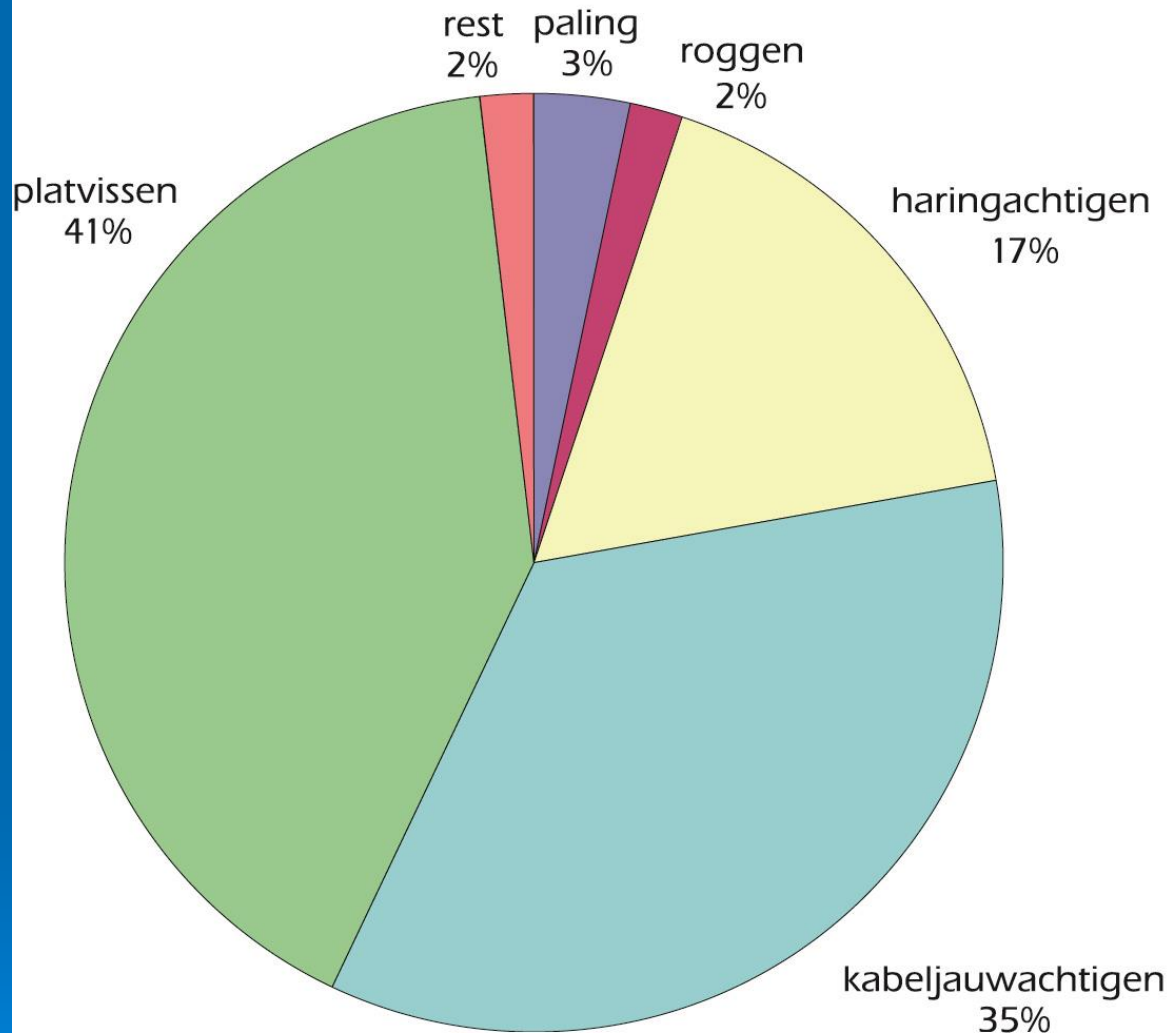
0 10 20 30 40 50 m

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

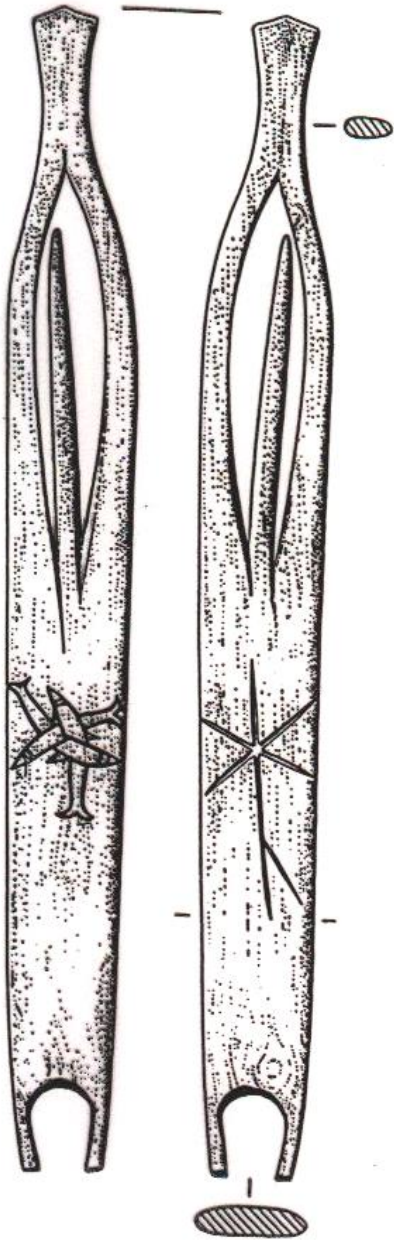

Visresten uit Raversijde (n= 58721)

58.721 visresten zijn geïdentificeerd op meer dan 90.000 die bekeken zijn. Datering: allemaal 15de eeuw: grofweg tussen 1425-1475.

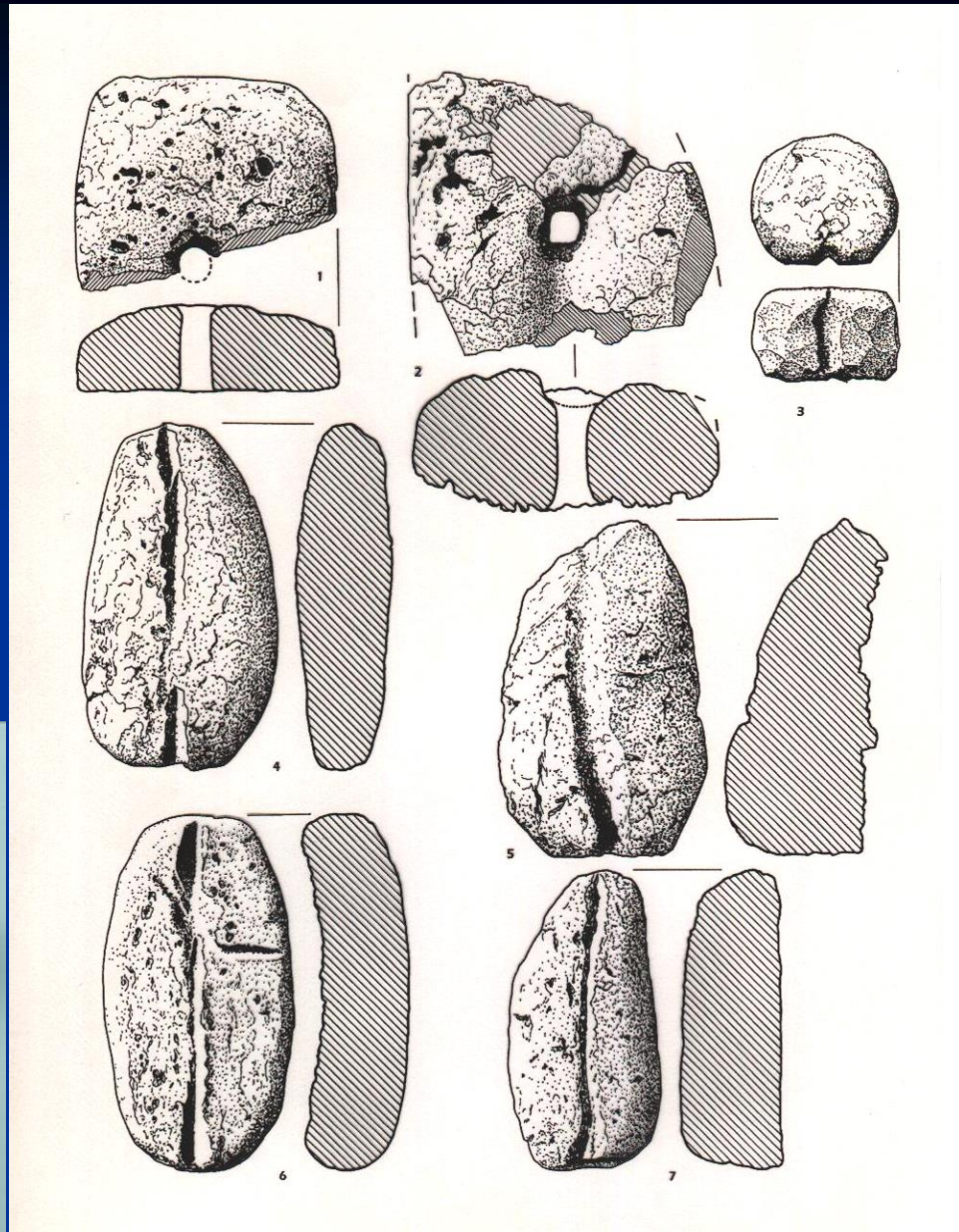
44 boetnaalden: uit 9
verschillende
houtsoorten
waaronder vlier

Potten met
teer of pek.

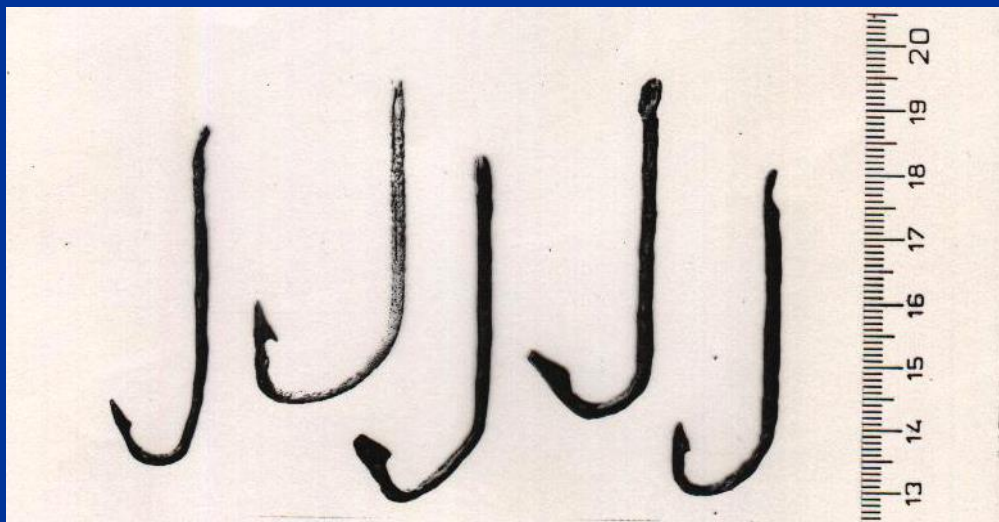
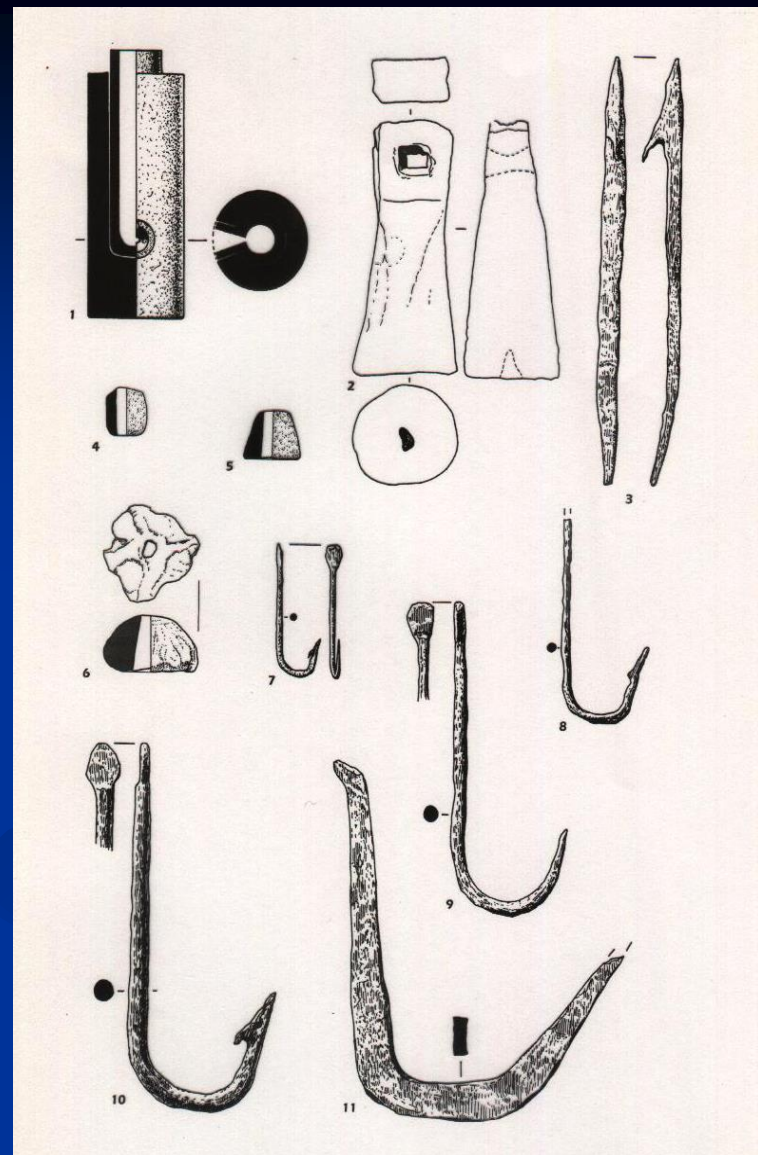
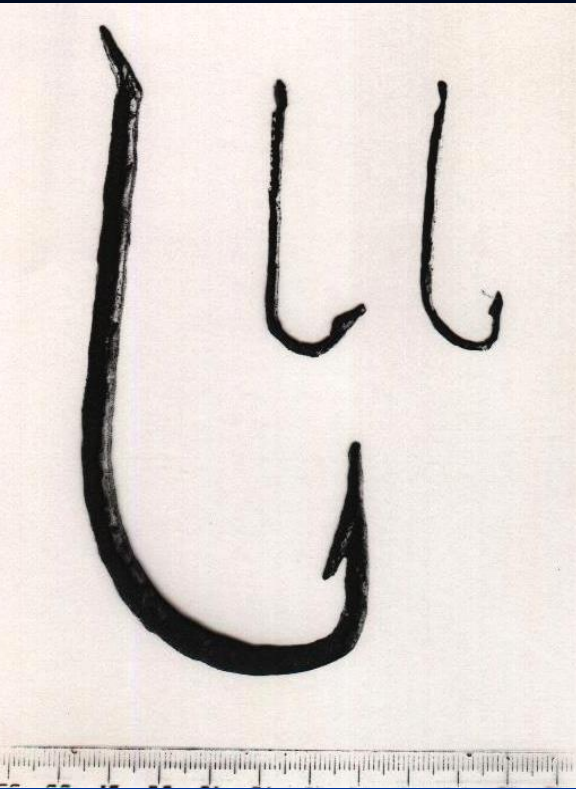

Meer dan 350
van deze
loodjes in de
zones 1992-
1998

Vlotters in kurk

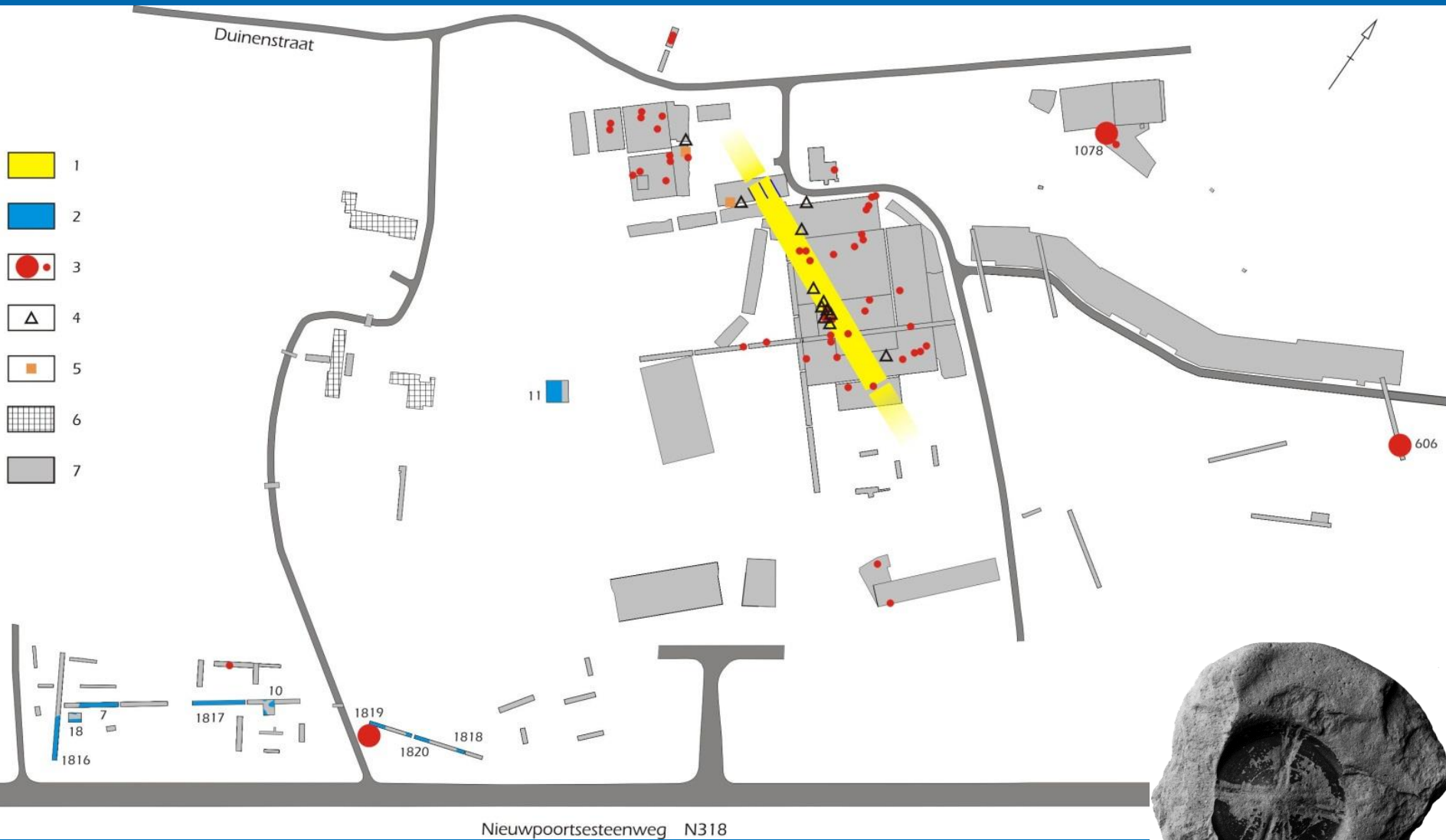
Vishaken: allemaal in ijzer, met lengtes gaande van 4 tot 14 cm, een kleine 200 uit de zone opgegraven in 1992-1998

Archeologische argumenten voor het gebruik van slepenetten op of vanop het strand

1: *Pomatoceros triqueter*
en *Serpula vermicularis*:
Serpulidae, aanwezig op
gesteentemateriaal dat op
de site werd aangetroffen:
organismen zijn subtidaal:
die keien komen van
beneden de laagwaterlijn.

2: Rode stipjes: verspreid aangetroffen Romeinse vondsten: allemaal nogal gesleten, geen speciale kenmerken, 1ste-2de eeuw, tussen laatmiddeleeuwse structuren, uit ondergrond of van het strand.

© Hans Hillewaert

© Hans Hillewaert

© Hans Hillewaert

3: Driedoornige stekelbaars, zeenaalden, zeedonderpad, harnasmannetje, grondels, grote en kleine pieterman: die soorten die wellicht niet gevestigd werden voor consumptie vertegenwoordigen samen 0,3%. Heel weinig en komen maar uit een klein aantal contexten: geen latrines. 2 nuanceringen: strand versus bewoningssite, 1 mm versus 2 mm. Deze contexten bevatten ook veel heel kleine platvisjes (4 tot 6 cm).

Daarnaast resten van 1 garnaal (uit een latrine) en resten van strandkrabben (kan ook maaginhoud van vissen zijn).

© Hans Hillewaert

Conclusies

- De materiële bronnen uit het archeologisch onderzoek te Walraversijde verwijzen naar netten in het algemeen (boetnaalden), haringnetten (boetnaalden, vlotters, loodjes) en naar lijnvisserij (ijzeren haken, ook enkele onthakers, grote haken). Specifieke loodjes voor vislijnen zijn niet herkend of komen zeer weinig voor. Al die technieken zijn echter zowel toepasbaar op het strand als op zee.
- Massaal veel visresten maar weinig resten die naar strandvisserij met sleepnetten verwijzen (0,3%): met de nodige nuancering.
- Ook andere resten: romeinse ceramiek, stenen met kokerwormen lijken naar het gebruik van sleepnetten op het strand te verwijzen.
- Naar alle waarschijnlijkheid: strandvisserij met sleepnetten, moeilijk in te schatten hoe belangrijk deze activiteit was: de drie elementen uit Walraversijde verwijzen naar sleepnetten met de nuancering dat de andere vormen wellicht geen sporen nalaten.
- Contrast met geschreven bronnen is groot: strandvisserij is duidelijk belangrijk in de late middeleeuwen en later afgaande op de geschreven bronnen. ebbezetter (1393), visweren, paardenvisserij (verboden in 1531 door Keizer Karel), staakvisserij (Heist 19de eeuw).